

*Suomi
Finland*
100

ALANDICA KULTUR & KONGRESS
MARIEHAMN 18-21 AUGUSTI 2017

FIGARO 1917

FIGARO1917

Libretto

Laura Ruohonen
Katarina Gäddnäs
Ida Kronholm

Musik

Wolfgang Amadeus Mozart

Regi

Laura Ruohonen

Dirigent

Anna-Maria Helsing

Scenografi/dräktdesign

Raija Malka

Koreografi

Veronika Lindberg

Ljusdesign

Jarkko Forsman

Maskdesign

Riikka Virtanen

Repetitör

Dmitry Tyapkin

Regiassistent

Ida Kronholm

Teknisk chef

Maria Antman

Körledare

Sara Kemetter

Fotograf

Tiina Tahvanainen

Layout

Robert Jansson

Sömmerska

Lena Andersson

Frisör

Eija Kuokkanen

Produktionsassistent

Francine Eriksson

Scenografiassistent

Ulrika Kjeldsen

Maskassistent

Emelie Eriksson

Tekniker

Kristian Karlå

Textning

Evelina Gottberg

Byggare

Ulf Gustavsson

Tolk

Ulla Backlund

Språkcoach

Vera Rolle

Värdinna

Gun Etzell

Praktikant

Einar Antman

Projektkoordinator

Ida Kronholm

Budgetansvarig

Rosi Djupsund

Ansvarig producent

Barbro Sundback

Solister

Philip Björkqvist, basbaryton
Frida Johansson, sopran
Sergey Romanov, baryton
Therese Karlsson, sopran
Felicia Gyllenstig Serrao,
mezzosopran
Niklas Spångberg, bas
Jenny Carlstedt, mezzosopran
Carl-Fredrik Tohver, tenor
Elina Granlund, sopran

Figarokören 1917*Sopraner*

Cathrin Blomberg
Sara Kemetter
Klara Karlsson
Majken Karlström
Cia Rögård
Jutta Rikman

Altar

Regina Andersson
Erica Danielsson
Veronica Johansson
Katarina Gäddnäs
Emilia Sandvik
Esperanza Johansson

Tenorer

Axel Törneros
Rainer Fagerholm
Peter Rikman
Tomas Nyholm

Basar

Philip Hällund
Guy Björkqvist
Jan Tengström
Daniel Macharia
Ville Walve

Musiker /Västerås Sinfonietta*Violin 1*

Daniel Frankel, konsertmästare
Andrej Nikolaev
Camilla Langelaar
Ingrid Lindström
Friederike Vesper
Johan Morén

Violin 2

Joan Faigen
Katarina Edvardsson
Benny Bentlöv
Lars Warnstad
Håkan Wikström

Viola

Andrea Elgström Bergman
Örjan Högberg
Karin Ebbersten
Steven Svensson

Cello

Samuel Coppin
Agneta Ölund
Maud Hessérus

Kontrabas

Mats Sindenius
Mattias Normell

Flöjt

Helena Granberg
Viktoria Lindström

Oboe

Verity Gunning Olsson
Thea Kaiser

Klarinett

Lena Jonhäll
Lotta Pettersson van den Poel

Fagott

Anders Matell
Andreas Lyeteg

Valthorn

Johan Ahlin
Ida Freij

Trumpet

John Axelsson
Leif Lindvall

Pukor

Urban Grip

REGISSÖRENS ORD

Nu är vi här. Det är två år sedan Barbro Sundback dök upp i Helsingfors och föreslog att jag skulle skriva ett nytt libretto till Mozarts opera Figaro. Händelserna skulle äga rum på Åland år 1917 och operan skulle sättas upp 2017 under Finlands självständighets jubileumsår "Suomi 100".

Jag fann tajmingen genial. När resten av Finland förberedde sig för att skylta med nationella ärkeklischéer – ännu en, två, tre uppsättning av Sju bröder – skulle Åland slå till med något oväntat och fräscht och berättas en historia som ingen hade hört förut. En föreställning på svenska och ryska under det finska jubelåret kändes också som en behövlig historisk kommentar.

Jag insåg att detta var ett perfekt tillfälle att lyfta fram specifikt åländska och samtidigt universella teman och frågor, som ingen annan skulle ta upp: Vad betyder självständigheten för ett folk, som 1917 inte ville bli en del av den nya fria republiken men blev så illa tvungen? En överväldigande majoritet av ålänningarna ville ju ansluta sig till

Sverige. Hur festligt känns det idag att fira 100 gemensamma år med Finland, precis vid en tidpunkt landets regering ifrågasätter örikets självstyre och språkpolitik?

Jag svarade Barbro, att jag absolut vill skriva libretto för en Ålandsopera, men bara om jag också får regissera den. Och så blev det.

Med Kulturföreningen Katrina började vi samla vår konstnärliga ensemble. Som medhjälpare och vägvisare till allt det åländska och språket fick jag poeten Katarina Gäddnäs och vår assistent Ida Kronholm. Många experter ställde generöst sitt kunnande till vårt förfogande.

Vi rotade i biblioteken, gick i Badhusparken och naturen, läste om krig och fantastiska fester för att sen kunna ta ut svängarna. Som alltid är de dråpligaste och mest osannolika detaljerna på scenen autentiska.

En konstnärlig grupp började organiskt växa fram. Bara konstnärer som ville vara med just i det här projektet med just oss just nu kom med. Det kändes exakt rätt att

vi blev en ensemble av ålänningar, svenskar, finnar, finlandsvenskar och två ryska artister.

För mig var det klart att allt skulle hända under en enda het sommandag – den sista före stormen. Den glada, glittrande stunden vid havet skulle få djup mot allt det mörka som väntade vid horisonten. Vi tätade dramaturgin: operan följer Kommendantens telegrafist Figaro från soluppgång till soluppgången under den ryska revolutionens dag.

Det är stor skillnad mellan att göra opera för ett operahus, dit folk jämt kommer för att se sina Figaron och Toscan och att göra opera i Mariehamn. Vi ville göra en unik föreställning för precis alla ålänningar, inte bara för redan frälsta musikkvänner. Folkopera med hög professionalism.

Detta förde med sig ett speciellt stort ansvar för projektet: Om vi lockar in en jungfrulig publik måste vi se till att allt vi gör har relevans här och nu. Annars blir det första operabesöket också det sista.

Vårt mål blev att ha det lika roligt som Mozart: hans operor är fulla av dåliga skämt,

fantastiska överraskningar, absurda vändningar och stora känslor. För honom är det viktigaste i livet skrattet, kärleken och konsten. Så ville vi också ha det.

Det sägs att Beaumarchais pjäs om Figaro år 1784 blev startskottet till den franska revolutionen. Den var arg och bitande satirisk, uppmanande till uppror mot en orättvis samhällsordning. Mozart hade en annan och kanske effektivare taktik: trots alla motsättningar, maktkamper och alla hätska situationer flyter musiken harmoniskt och njutningsfullt vidare. Som vatten som slipar stenen låter han förändringen ske så organiskt och naturligt att vi accepterar det som det enda möjliga alternativet. Utan att riktigt förstå hur det gick till, står alla i slutet tillsammans och ber och ger varandra förlåtelse. Med nästan religiös fromhet samlas alla röster till en stor hyllning till hopp, fred och harmoni.

Vi alla har tagit ett steg mot att förstå varandra och oss själva lite bättre.

*Laura Ruohonen
regissör och librettist*

I ROLLERNA

Figaro Finnerman – Philip Björkqvist

Telegrafisten Figaro Finnerman är hittebarnet som växte upp till statsman. Han är öns mest välinformerade person (om än inte den mest organiserade), hjälplöst förälskad i Susanna, och skulle göra vad som helst för sitt Åland. För visst är han väl ålänning?

Susanna Sundblom – Frida Johansson

Det viktigaste i badhusentreprenören Susanna Sundbloms liv är friheten, verksamheten och vinsten. Nu gäller det bara att göra sig av med Kommendanten och hans närmanden så bolsjevismen inte når Åland och förstatligar hennes älskade badhus...

Kommendant Sergey Almoviva – Sergey Romanov

För att hålla ordning på öborna i det ryska imperiets västfront har tsaren skickat ut Sergey Almoviva till Mariehamn. Som kommendant och högsta politiska höns är det naturligt att han inte är den allra mest populära, och själv skulle han gärna vilja dra sig tillbaka med sitt piano och en ny spännande kvinna...

Grevinnan Rosina Almoviva (Född Lindström) – Therese Karlsson

I sin ungdom var Grevinnan en uppburen musiker på kontinenten, och det ryktas om att hon hade en romans med ingen mindre än Jean Sibelius under hans tid i Paris. Nu är hon strandad på det outhärdligt agrara Åland tills maken Sergey Almoviva blir omplacerad. Eller, tills Åland befrias...

Cherubino Svensson – Felicia Gyllenstig Serrao

Cherubino Svensson är en valpig typ med fingrarna i allas smörbyttor. Som så många unga politiker älskar han att vara med där det händer, och det är kanske inte så väldigt noga vad som händer bara det berör. Älsklingsrätt: revolution. I politik och kärlek är väl allt tillåtet?

Ulla-Lina Lejonborg – Jenny Carlstedt

Tre år efter att alla andra lämnat det sjunkande skeppet Öningebykolonin finns en konstnär kvar – skulptrisen Ulla-Lina Lejonborg. Med ett mycket luddigt förflutet är hon nu fast besluten om att skapa Mariehamns nya landmärke, och snärja Figaro som sin modell när hon ännu håller på.

“Basilio” – Carl-Fredrik Tohver

På Susannas badhus frottar sig alla nationaliteter och lojaliteter med varandra, och i mitten av massagecirkeln står “Basilio”. Ingen vet riktigt varifrån denna diplomat kommit, men med sin juristexamen i bagaget är han alltid redo att kliva in om någon skulle komma på processtankar.

Bartolo Kosola – Niklas Spångberg

Bartolo Kosola är trött på att bara vara en enkel badortsläkare, det är dags att ta steget upp och bli överläkare i bygden. Om det bara inte vore för alla fåniga anmälningar om väpnat hot – herregud, vilken man med självrespekt bär inte skarpladdat i dessa dagar?

Anton “Antonio” Sjöblom – Niklas Spångberg

Bland rabatterna i badhusparkens trädgård gror mer motstånd än överheten kanske förstått. Trädgårdsmästaren Anton “Antonio” Sjöblom sätter sin potatis i tystnad, men glöder av ideologi och krattar i takt; “Att ta från de rika och ge till de fattiga”.

Ann-Katrina Sjöblom – Elina Granlund

Med raska ben och klar blick är sjuksköterskestuderanden Ann-Katrina Sjöblom ålandsrörelsens Florence Nightingale. Tillsammans med Figaro och de andra kämpar hon oförtroligt för nationernas självbestämmande enligt parollerna “Åland först”, och “Make Åland svenskt again”.

SYNOPSIS

Mariehamn, den sista heta sommardagen 1917 (ungefär)

Telegrafens torn. Tidig morgon. Figaro tar först av alla emot meddelandet om revolution i Ryssland. Han bestämmer att det för tillfället är bäst att behålla hemligheten.

Susannas badanstalt. Ann-Katrina kommer till Figaro med namn på ålänningar som vill ansluta öriket till Sverige, medan Susanna prövar sin nyanlända hälsomanick.

Ulla-Lina hittar Figaros brev till svenska kungen. Hon kommer överens med Bartolo, att om han hjälper henne göra Figaro till hennes nakenmodell och make, så kan Bartolo äntligen bli överläkare på badhuset. Bartolo är mer än beredd att röja undan alla hinder för sin karriär.

Behandlingsrummet. Ulla-Lina varnar Susanna att hon går miste om sitt badföretag, om hon inte avstår från Figaro. Istället får hon fotvård – så det räcker.

Svensson kommer för att hämta Ålandsrörelsens namnlista till kungen, men Kommendanten avbryter hans hyllningstal till

revolutionen och kärleken och Svensson gömmer sig i badhytten.

Kommendanten presenterar sin plan för Susanna: de två ska rymma till Moskva och där starta ett nytt lyckligt spaliv.

“Basilio” kommer för sitt dyra gyttjebad och avbryter mötet. Kommendanten måste i sin tur gömma sig. I sitt gömställe får han höra allt skvaller som går på badhuset. Han blir rasande och Svensson hamnar i knipa. Till hans räddning kommer Figaro med Ålandsaktivister, som hyllar Kommendanten för hans insats i språkfrågan. Svensson får order om att sticka till Mursansk och Figaro ger honom en snabbkurs i militärliv.

I **badhuset.** Grevinnan längtar till sin ungdomskärlek Jean Sibelius. Susanna, Grevinnan och Figaro hittar på en plan så att det blir rätt kvinna som reser med Kommendanten: Grevinnan ska förklädd till Susanna träffa sin man i hamnen.

Unga Svensson har i smyg stannat kvar på Åland. För att skydda honom från Kommendanten ger Susanna och Grevinnan honom en snabbkurs i bastubadande och skickar

honom till kvinnobastun. Kommendanten anar oråd. Medan han går efter sin verktygslåda, kastar sig Svensson ut ur fönstret. När Kommendanten kommer tillbaka hittar han bara nakna kvinnor i bastun och måste be Grevinnan och Susanna om ursäkt för sina misstankar.

Figaro rusar in för att berätta för Susanna om Ålandsrörelsens möte i parken och kommendantens misstankar mot Figaro väcks på nytt.

Situationen blir inte bättre av att trädgårdsmästaren Antonio är ursinnig för att någon hoppat från fönstret och förstört hans potatisland. På köpet har han hittat det komprometterande brevet till kungen, som Svensson har tappat.

Med gemensamma krafter lyckas Grevinnan, Susanna och Figaro få hela härvan att se ut som en reklamkampanj för badkläder. Kommendanten är inte nöjd. Till hans hjälp kommer Ulla-Lina, Bartolo och “Basilio” in i samlad trupp och påstår sig ha bevis på Figaros planer om landsförräderi. Framtiden för Fria Åland och Figaros och Susannas gemensamma liv ser mycket dystert ut.

PAUS

Badhusparken. Kommendanten tvivlar: kommer Susanna att resa med honom, eller tänker hon, liksom alla andra, bedra honom? Susanna låtsas gå med på hans plan, men kommendanten råkar höra hur Susanna skryter för Figaro om sin listighet. Han bestämmer sig för att straffa alla, som så grymt leker med hans känslor.

Badhuset. Grevinnan kan inte fatta hur hon har hamnat i en provinsstad och drömmer sig tillbaka till sin tid som unga Sibelius hemliga kärlek. "Basilio" spelar gärna med. Grevinnan lär Susanna ett förföringstrick som säkert biter på hennes make. Ann-Katrina leder in baderskor för att kräva bättre löner av sin hårda VD Susanna.

Ann-Katrina och Figaro räddar Svensson från straffarbete. Ångbåten med Kommendantens viktiga gäster anländer till Mariehamn, och alla måste till Västra hamnen för att välkomna dem.

Hamnen. En stor välkomstceremoni för internationella turister. Kommendanten köper i smyg båtbiljetter till kvällsavgången

och ber Ann-Katrina att diskret ge dem till Susanna som bekräftelse och kärlekspant. I den allmänna röran tappar hon dem. Helt förtvivlad tror Ann-Katrina att hon svikit allt och alla hon älskar. Figaro hittar biljetterna, men blir allvarligt svartsjuk och låtsas att de är för hans bröllopsresa.

Ulla-Lina hittar Figaro i detta desperata tillstånd och idkar utpressning för att få honom att stå modell för hennes blivande mästerverk "Den nakna mannen vid ratten".

Parken. Kväll. Ann-Katrina kommer till det hemliga mötet men hittar ingen. Eftersom Figaro spionerar på sin fästmö i hamnen, får "Basilio" en möjlighet att presentera sin överlevnadstaktik: Kappvändarens strategi. Alla köper inte hans ideologi och mötet slutar i kaos.

Telegraftornet. Natt. Figaro är svartsjuk och sur på alla kvinnor.

Hamnen. Susanna och Grevinnan har bytt kläder och får Figaro att tro att kvinnan i dimman på kajen är Susanna. Susanna har svårt att förstå sin fästman, men hans kärlekssmärta får henne ändå att älska honom ännu mera.

Svensson letar förgäves efter mötet som inte blev av. Han blir upprymd när han ser kvinnan han tar för Susanna stå på kajen i dimman. Kommendanten ertappar dem, Svensson flyr för livet, Figaro likaså och Kommendanten skall just stiga ombord när en paparazzi försöker ta komprometterande bilder. Till slut fattar Figaro vem den äkta Susannan är och de försonas.

I badhusparken. Natt. Kommendanten håller förhör, och det kommer fram att Figaro är ett hittebarn som tappats bort vid Pinellas uteservering i Åbo för att sen flyta iland vid Kobba Klintar. Föräldrarna visar sig vara Ulla-Lina och Bartolo. Glädje och förvirring. Namnlistan seglar iväg till kungen.

Familjelyckan blir för mycket för Kommendanten och "Basilio" som lämnar idyllen för att hämta förstärkning. När de störtar in chockar Figaro alla med nyheten om den ryska revolutionen. Alla maktförhållanden ändras. Kommendanten är tröstlös.

Grevinnan räddar situationen genom att förlåta sin make allt. Så börjar Kommendanten, Ryssland, Åland och badhuset ett nytt liv. Finland fritt och Åland svenskt!

SYNOPSIS IN ENGLISH

Mariehamn, the last hot summers day 1917
(or something of the like)

The telegraphist's tower. Early morning. Figaro is the first on Åland to learn of the Russian revolution, and decides to keep this secret to himself.

Susanna's bathing establishment. Ann-Katrina brings Figaro a petition to join Åland with Sweden, and Susanna tries out her new machine for spa treatments.

Ulla-Lina finds Figaro's letter to the Swedish king. Together with Bartolo she conspires to make Figaro her husband and artist's model, and earn Bartolo a better job.

The spa. Ulla-Lina warns Susanna that she could lose her company if she doesn't let Figaro go. Instead – Susanna gives a foot massage strong enough to shut Ulla-Lina up.

Svensson tries to collect the petition and letter for his king, but the Commandant interrupts his political love song and Svensson hides in the changing room booth.

The Commandant lays out his plan for Susanna; the two of them will run away to Moscow and begin their new happy spa life.

"Basilio" comes to get his expensive mud bath and the Commandant also hides in the changing booth. From his hiding place, he overhears all the gossip about himself, Svensson and everybody. His rage is unyielding and Svensson is put on the spot.

Luckily, at that moment, Figaro arrives with a group of Åland activists, who give "tribute" to the Commandant for his great additions to language policy on the island.

Svensson is ordered away to Murmansk and Figaro gives a crash course in military behaviour.

The spa. The Countess longs for the love of her youth Jean Sibelius. She, Susanna and Figaro conceive a plan for getting the right woman to Moscow with the Commandant; the two of them will switch clothes and so fool everybody.

The young Svensson has stayed on Åland in secret. To protect him from the Commandant, Susanna and the Countess hide him in the women's sauna after teaching him how to act in there.

The Commandant smells trouble and as he is getting his tools, Svensson jumps

straight out of the window into the flower bed outside. The Commandant returns, only to find nothing but naked women in the sauna. He is forced to apologize to Susanna and the Countess.

Figaro rushes in to tell Susanna about the meeting he's organizing in the park, and so the Commandant's suspicions against his telegraphist rise yet again.

Things aren't in any way helped by an outraged Antonio storming in. Someone jumping from the window has destroyed his potato patch, and on top of it all he found a letter to the Swedish king amongst the spuds.

The Countess, Susanna and Figaro join forces and manage to pass the whole thing off as a harmless piece of bathing suit advertisement.

The Commandant is not happy. Ulla-Lina, Bartolo and "Basilio" come to his aid, claiming to have proof of Figaro's planned coup d'état. The future of the free Åland, and of Figaro's and Susanna's engagement, looks pretty bleak, to say the least.

INTERMISSION

The bathing establishment's park. The Commandant is in pain. Will Susanna run away with him, or will she betray him like everyone else has?

Susanna pretends to agree to his travel plans, but then the Commandant overhears her bragging to Figaro about her cunning ways. He decides to punish everyone who dares play with his emotions.

The spa. The Countess can't understand how she ended up in this provincial town, and dreams once more of her stint as Jean Sibelius' lover. "Basilio" happily helps her out.

The Countess teaches Susanna her best seduction skills, to make sure the Commandant is smitten. Ann-Katrina and her colleagues at the spa visit their CEO Susanna to demand a pay rise.

Figaro and Ann-Katrina save Svensson from punishment. The steam boat arrives with the Commandant's important guests, and everyone must hurry to the harbour to greet them.

The docks. A welcoming ceremony for the international tourists. The Commandant stealthily buys tickets for this evening, and bestows them upon Ann-Katrina to give to

Susanna. In all the commotion, she drops them. Utterly crushed, Ann-Katrina believes she has let down everything and everyone she loves. Figaro finds the tickets, but to mask his jealousy he pretends they are for his and Susanna's honeymoon.

Ulla-Lina finds Figaro in this vulnerable state and blackmails him into modeling for her coming master piece "The Naked Man at the Wheel."

The park. Evening. Ann-Katrina arrives for the secret meeting but finds no one. Since Figaro is spying on his fiancée on the docks, "Basilio" seizes the opportunity to present his technique for survival: the strategy of the turncoat. Far from everyone accepts this ideology and chaos ensues. The telegraphist's tower. Night. Figaro is jealous and cross with all women.

The docks. Susanna and the Countess have switched clothes and makes Figaro believe that the woman out in the fog is Susanna.

Susanna has difficulties understanding her fiancé, but his pained heart still makes her love him more.

Svensson searches in vain for the meeting that never happened, and gets excited

when he, too, takes the woman on the docks for Susanna. The Commandant catches them mid-conversation and Svensson runs for his life. Figaro does the same and the Commandant was just about to board the steam boat when a paparazzi snaps a compromising picture.

At last, Figaro understands who the real Susanna is and they are reconciled.

The park. The Commandant holds court, and we find out Figaro is an orphan found in a champagne box by the small islands Kobba klintar. The parents turn out to be no other than Ulla-Lina and Bartolo. Happiness and confusion. The petition sails away to the king aboard the steam boat.

This newfound idyllic family proves intolerable to the Commandant and "Basilio" who leave for re-enforcement. When they barge back in, Figaro shocks everyone present with the news of the Russian revolution. Every power structure crumbles. The Commandant is inconsolable.

The Countess saves the day by forgiving her husband everything. So the Commandant, Russia, Åland and the spa can start anew.

A free Finland and a Swedish Åland!

SUOMENKIELINEN SYNOPSIS

Maarianhamina, viimeinen kuuma kesäpäivä 1917

Sähkötystorni. Varhainen aamu. Figaro ottaa vastaan ensimmäisenä kaikista tiedon Venäjän vallankumouksesta. Hän päättää pitää asian toistaiseksi omana tietonaan.

Susannan kylpylä. Ann-Katrina tuo Figarolle nimelistan, johon on kerätty allekirjoitukset kansalaisilta, jotka haluavat Ahvenmaan liittyvän osaksi Ruotsia. Susanna testaa vastatullutta terveyshärveliä. Figarolle paljastuu, että Susanna on lainannut rahat kylpylänsä kommandantilta.

Kuvanveistäjä Ulla-Lina löytää Figaron salaisen kirjeen Ruotsin kuninkaalle. Hän sopii Bartolon kanssa, että jos tämä auttaa häntä suostuttelemaan Figaron alastonmalliksi ja puolisoksi hänelle, tulee Bartolosta vihdoinkin kylpylän ylläkäri. Bartolo innostuu.

Susannan hoituhuone. Ulla-Lina kiristää Susannaa valitsemaan: Figaro tai kylpylä, mutta saa ikimuistettavan jalkahoidon.

Svensson tulee kylpylään hakemaan Ahvenmaaliikkeen nimelistaa ja kirjettä ku-

ninkaalle, mutta Komendantti yllättää hänet kesken ylistyspuhetta vallankumoukselle ja rakkaudelle. Svensson piiloutuu pukokoppiin. Komendantti esittelee Susannalle suunnitelmansa: he kaksi pakenevat yhdessä Moskovaan ja elävät siellä onnellista kylpylä-elämää.

Basilio tulee kesken tapaamiseen kalliseen mutahoitoonsa ja nyt Komendantti joutuu piiloutumaan. Piilostaan hän kuulee Basilion kaikki juorat ja raivostuu. Svensson jää kiinni. Hänet pelastaa Figaro, joka ilmestyy paikalle Ahvenanmaaliikkeen aktivistien kanssa. He ylistävät Komendanttia tämän työstä maakunnan ja kielipolitiikan hyväksi. Svensson saa rangaistuksen sijaan käskyn lähteä Murmansiin ja Figaro antaa hänelle pikakurssin sotilaselämästä.

Kylpylä. Kreivitär haikailee nuoruudenrakautaan Jean Sibeliusta ja uraansa Bolshoiteatterissa. Susannan ja Figaron kanssa hän keksii suunnitelman, joka avulla Komendantin kanssa Moskovaan matkustaakin hän itse: Kreivitär pukeutuu Susannaksi ja menee tämän sijasta satamaan, kun laiva lähtee.

Nuori Svensson on salaa jäänyt Ahvenanmaalle. Suojellakseen häntä Komendantilta, opettavat Susanna ja Kreivitär hänelle saunomisen alkeet ja kätkevät hänet naistensaunaan. Mutta Komendanttia ei höyryllä petetä. Hänen hakiessaan työkaluja joutuu Svensson pakenemaan ikkunasta. Komendantin palatessa löytyy saunasta enää alastomia naisia ja hän joutuu pyytämään kaikilta anteeksi epäilyksiään. Samassa säntää Figaro sisään järjestämään Ahvenanmaaliikkeen iltaista kokousta ja Komendantin epäluulot sähköttäjäänsä kohtaan heräävät uudelleen. Tilannetta ei helpota, että pääpuutarhuri Antonio raportoi, että ikkunasta loikkasi mies ja mylläsi hänen perunapenkkinsä. Yhteisvoimin onnistuvat Kreivitär, Figaro ja Susanna saamaan tilanteen näyttämään osalta uima-asukampanjaa. Komendanttia se ei tyydytä. Häntä tukemaan ilmestyvät Ulla-Lina, Bartolo ja Basilio, jotka kertovat löytäneensä todisteet Figaron maanpetossuunnitelmista. Niin Ahvenmaan kuin Figaron ja Susannan yhteinen tulevaisuus näyttää synkältä.

VÄLIAIKA

Kylpyläpuisto. Ilta. Komendantti tuskaillee, aikooko Susanna todella karata hänen kanssaan, vai pettävätkö kaikki hänet? Susanna teeskentelee olevansa juonessa mukana, mutta kerskuu liian aikaisin oveluudestaan Figarolle, ja Komendantti kuulee kaiken. Hän päättää kostaa julmasti kaikille, jotka leikittelevät hänen tunteillaan.

Kylpylä. Kreivitär ei käsitä, miksin päätyi vaimoksi pieneen provinssikaupunkiin ja unelmoi Sibeliuksesta ja rakkaudesta. Basilio auttaa häntä mielellään. Kun Susanna hermoilee iltaa, Kreivitär opettaa hänelle viettelyniksin, joka tepsii Komendanttiin. Ann-Katrina tulee muiden kylvettäjien kanssa pyytämään tiukalta pomoltaan Susannalta palkankorotusta. Ann-Katrina pelastaa Svenssonin, joka on vähällä joutua pakko-työhön. Höyrylaiva, jossa on Komendantin tärkeitä vieraita saapuu Länsisatamaan. Kaikkien on lähdettävä vastaan.

Satama. Suuri vastaanottoseremonia, kansainvälisiä vieraita. Komendantti ostaa kaksi laivalippua ja yrittää toimittaa ne huomauttamatta Susannalle. Ann-Katrina hävittää liput tunkoksessa. Epätoivoissaan Ann-Katrina

pelkää tuhonneensa suunnitelman ja pettäneensä kaiken, jota rakastaa. Figaro löytää liput, mutta saa mustasukkaisuuskohtauksen ja väittää Ann-Katrinalle niiden olevan hänen häämatkaansa varten. Ulla-Lina kohtaa Figaron tässä epätoivoisessa mielentilassa ja kiristää hänet mallikseen tulevalle mestariteokselleen "Alaston mies ruorissa".

Kylpyläpuisto. Myöhäinen ilta. Ann-Katrina tulee salaiseen kokoukseen, eikä löydä liittolaisiaan. Koska Figaro on satamassa vakoilemassa morsiantaan saa Basilio mahdollisuuden pitää esitellä poliittisen taktiikkansa: Takinkääntäjä selviää aina. Kaikki eivät innostu hänen ideologiastaan ja kokous päättyy kaaokseen.

Sähkötystorni. Yö. Figaro on onneton ja mustasukkainen ja vihaa kaikkia naisia.

Satama. Kreivitär on pukeutunut Susannaksi ja Figaro luulee, että kaunotar suuisella laiturilla on Susanna. Susannan on vaikea ymmärtää sulhasensa käytöstä, mutta tämän kärsimykset saavat hänet rakastamaan Figaroa entistä enemmän. Svensson etsii turhaan salaistakokousta ja päättyy myös laiturille. Hän riemastuu nähdessään vale-Susannan. Komendantti saapuu paikalle ja Svensson joutuu pakenemaan henken-

sä edestä, samoin Figaro. Komendantti ja Kreivitär Susannan asussa ovat juuri nousemassa laivaan, kun paikalle säntää paparazzi (Ann-Katrina) ottamaan kompromettoivia kuvia. He pakenevat. Figarolle valkenee viimein, kuka on oikea Susanna ja he tekevät sovinnon.

Kylpyläpuisto. Aamuyön viimeinen tunti. Komendantti kuulustelee Figaroa, tilanne on uhkaava. Yllättäen käy ilmi, että Figaro on löytölapsi, joka kellui maihin shampanjalaatikossa Kobba Klintarin rantaan. Ulla-Lina ja Bartolo tajuvat olevansa Figaron vanhemmat. Riemastusta ja kaaosta. Kirje kuninkaalle ja nimilista saadaan viimeinkin toimitettua matkaan. Yllättävä perheonni oli liikaa Komendantille palaa apujoukkojen kanssa pistämään Figaron tilille maanpetoshankkeesta. Silloin Figaro paljastaa aamuisen sähkönen tyrmäävän uutisen: Vanha Venäjä on sortunut vallankumouksessa ja kaikki valtasuhteet ovat menneet uusiksi. Komendantti on epätoivoinen. Kreivitär pelastaa tilanteen vielä kerran antamalla puolisolleen kaiken anteeksi. Niin Komendantti, Venäjä, Suomi, Ahvenanmaa kuin kylpyläkin ovat uuden alun kynnyksellä.

Finland Fritt och Åland svenskt!

Under de senaste åren har jag dirigerat ett antal olika symfonier av Mozart. Det har varje gång börjat med att jag satt mig ner för att instudera en symfoni – men slutat med att det känts som om jag dirigerat en opera. Fast utan sångare.

Mozarts känsla för dramaturgi är så stark att vad hans penna än rörde vid så blev det drama, eller opera om man så vill. Man kan även i hans instrumentala musik höra intrigen tätna, olika gestalter ta plats på scen, känslolägena växla och dramat ta form.

Mozart måste ha älskat operaformen! Han hann under sitt alltför korta 35-åriga liv skriva över 20(!) operor, och han brann verkligen av iver då han fick ett nytt libretto att jobba med. Vad är det då som gör Mozarts operor så odödliga? Varför tilltalade Figaros bröllop såväl tjänstefolk som etablissemang då det begav sig och vad gör den till en av de mest spelade operorna än i dag?

Helt säkert spelar Mozarts intuitiva känsla för psykologi och människans väsen en avgörande roll. Han nöjer sig aldrig med att skildra ytliga stereotypa karaktärer, utan pejar djupt i rollernas personligheter och hittar mångbottnade, levande människor. Han målar ibland genom orkestreringen, ibland genom nyanserna.

Klarinetterna används väldigt sparsamt i första akten, så då de plötsligt ges en framträdande roll i grevinnans första aria i öppningen av andra akten, bidrar de till att måla en mycket varm bild av henne och Mozart lyckas omedelbart väcka våra sympatier för hennes svåra situation.

Å andra sidan känns grevens ånger i finalen av andra akten rätt äkta tack vare pianissimo-nyansen i orkestern och sångarnas "sotto voce". På så sätt väcks vårt intresse för vem denne på ytan rätt så osympatiska tölptillgreve är.

Och Cherubinos lysande men totalt förvirrade beskrivning av förälskelsen måste ha varit en oemotståndlig godbit för Mozart att sätta klorna i.

Om jag får lyfta fram ännu en av Mozarts storheter så är det hans sätt att skriva ensemblepartierna. Något av den vackraste musiken finns i just ensemblerna och Mozarts eget favoritställe ur Figaros bröllop lär vara tredje aktens sextett då Susanna får veta att Figaro är Marcellinas och Bartolos son.

En av mina egna favoritpassager är från andra aktens final i slutet av kvartetten mellan Susanna, Figaro, grevinnan och greven, där trion i originalet ber greven om att viga det unga paret medan greven helt i egna tankar hoppas att Marcellina skyndar på med kontraktet och bröllopet aldrig blir av. I vår version gäller det istället bastubad.

Anna-Maria Helsing, dirigent

KLARHET I DRÄKTER OCH SCENOGRAFI

Prolog

År 1983 såg jag Figaros bröllop för första gången i Helsingfors gamla operahus vid Bulevarden. Karita Mattila gjorde sin debut som grevinnan i rokokokläder i en rokokoscenografi. Mossig föreställning tänkte jag. Åsikten berättar kanske mera om mig och mitt förhållningssätt till opera än om nivån på ifrågavarande föreställning.

Den här föreställningen blev inte min enda erfarenhet av opera och senare har jag insett operakonstens genialitet – som bäst är den en extrem känsloupplevelse som är svår att jämföra med någon annan konstform. Musik, teater och bildkonst bildar en kraftfull treenighet.

Tid

Att definiera olika tidsperioder inom operakonsten är spännande. Litteraturen om opera baserar sig på verk från 1700-talet fram till 1900-talet; detta gäller även för librettorna. Å andra sidan lever musikens uttolkare här och nu: sångarna och dirigenterna förverkligar

musiken utgående från sin egen tid. Sällan är regi och scenografi rekonstruktioner av gamla uppsättningar.

En operaföreställning blir inte modern genom att man ändrar regi, scenografi och sångarnas dräkter enligt vår tids normer. Inte heller blir en uppsättning liktydig med den ursprungliga genom att man förflyttar den till 1700-talet. En operaföreställning är relevant när den bygger på teman som är trovärdiga.

Musik

Mozarts Figaros bröllop är en genialisk opera. Librettot berättar sin egen historia, musiken ibland en annan. I operan uppstår spännande korsexponeringar som erbjuder många nivåer för gestaltning. Scenografi och dräkter kan vara även annat än en illustration av musiken och berättelsen. De tillför uppsättningen ytterligare något nytt – en tredje dimension som varken musiken eller operans händelseförlopp förmår berätta.

Plats

Mariehamns badinrättning har varit ett attraktivt visuellt element för mig. Badorten som en upplevd plats är viktigare än dess visuella rekonstruktion. En badinrättning är ånga, bastu, nakna människor, handdukars beröring och hala kakel. Min andra rumsliga utgångspunkt har Åland varit. Med andra ord hav, solens uppgång och nedgång (eftersom Figaro 1917 utspelar sig under ett dygn). Till det kommer 1917 års bunkrar och byggnadsverk.

Färg

Jag började planera dräkterna med hjälp av en färgkarta; eftersom berättelsen är så mångbottnad och helknäpp är det lättare att följa de olika rollgestalterna enligt en bestämd färgkod. Jag förhåller mig mycket pragmatiskt till dräkterna. Sångarna ska känna sig säkra och kunna koncentrera sig helt och fullt på att uttrycka sig fritt. Med färger kan man också berätta om en gestalts status. Klarhet intresserar mig.

Raija Malka, scenograf, dräktdesigner

EN GUDABENÅDAD MUSIKER OCH EN SANN HUMANIST

Figaros bröllop komponerades under en kaotisk tid både med tanke på Wolfgang Amadeus Mozarts privata liv och de sociala och politiska omständigheter som rådde vid operans tillkomst. Franska revolutionen stod för dörren, social oro och vapenskrammel skapade otrygghet och osäkerhet.

Året 1917 var också en tid av revolutionära stämningar. Förändringens vind svepte över Europa. I vår del av världen skedde stora förändringar. Första världskriget härjade, ryska revolutionen bröt ut, Finland blev självständigt och Ålandsrörelsen bildades. Något som med tiden ledde till Ålands självstyrelses uppkomst.

Också vår tid färgas av oförutsägbarhet och global osäkerhet. Vart är världen på väg, vem kan man lita på och vem ska man tro på? Känslan av att allt kan hända löper som en röd tråd från Mozarts Figaros bröllop till Kulturföreningen Katrinas egen uppsättning Figaro 1917.

Wolfgang Amadeus Mozarts liv var sorgligt kort. Han dog endast 35 år gammal. Underbarnet Amadeus var sin fars största inkomstkälla och från späda ålder tvingades han att resa runt och uppträda. Mozart gjorde uppror mot sin far när han gifte sig med Constanze Weber och beslöt att bli en fri konstnär. Hans dröm var att komponera opera. Mozart fick slita ont som familjeförsörjare och fri konstnär. Ofta tvivlade han på sin förmåga att klara av allt. Ambivalensen reflekteras i hans musik och han är en mästare i att uttrycka känslornas och situationernas tvetydighet. Den goda är samtidigt ond och den onda är samtidigt god. I Figaros bröllop vet man inte vem som är den sanne ädlingen, greven eller hans betjänt Figaro.

Om sig själv skrev Mozart att: "Jag är en stor musiker men också ett barn och alla ni i världen är precis som jag, ni är vuxna men också små barn, goda men också onda, intelligenta men samtidigt dumma, kvinnor fast med manliga drag, män fast med kvinn-

liga drag". För mig är Mozart en stor humanist som ser att bakom uppblåsthet och mänskliga tillkortakommanden döljer sig oskyldiga barn som vill leka, skratta och vara fria. För Mozart var alla människor i grunden lika värda. Om Mozart hade levt idag hade han säkert varit en av entusiasterna inom HBTO-rörelsen vars ode skallar om allas rätt att vara sig själva och älskas som sådana. "Människan är alltings mått" som den grekiska filosofen Protagoras formulerade sig.

Figaro1917 har tillkommit i Mozarts anda och präglas av lekfullhet och kärlek till mänskligheten. Även om innehållet i operan är helt nytt och händelseförloppet är förlagt till badhusepoken i Mariehamn 1917 är ambitionen att Mozarts livshållning och genialitet ska karaktärisera operan. Livet är alltför kort för att tas på allvar. Det är med barnslig förtjusning jag önskar att publiken ska njuta av föreställningen och att alla deltagare med ett leende på läpparna ska minnas Figaro1917.

Barbro Sundback, ansvarig producent

ETT RETSAMT PAR

En kvinna äntrar scenen. Hon sjunger om kärlek och längtan. Hon flyger som en svala på förälskelsens överväldigande vingar. Vi hänförs. Men för att hänföras måste vi kunna bortse från det vi ser och acceptera att denna kvinna är en man. En ung, attraktiv man som åtrår alla kvinnor i sin lustfyllda jakt på den oemotståndliga kvinnligheten.

Cherubinos klassiska, traditionella byxroll. Ett urgammalt teatertrick, män som spelar kvinnor, kvinnor som spelar män. Vi projicerar någon annan, ett annat kön, en annan könsidentitet, motsatta lustar på skådespelaren, sångaren, dansaren.

Det är bara det att den här gången la genierna Wolfgang (Amadeus Mozart) och Lorenzo (da Ponte) till ännu en vändning. De skulle pressa publikens kognitiva börda till den yttersta gränsen. Målet? Mera skoj. Alltid.

De var skamlösa. Och de kom undan med så mycket. De lånade från gatuteatern, som

till exempel ljudet av Grevens fotsteg när Susanna påstår att Figaros barnalstringsförmåga är hotad. De beskrev förhållanden mellan människor genom musik, som i duetten mellan Marcellina och Susanna, som innehåller världens bästa kattläte efter att den unga skönheten slänger sitt trumforkort på sin motståndare: "din ålder". De pressade publikens förmåga att bearbeta musik till bristningsgränsen, som i slutet av akt två då sju rollfigurer sjunger sex olika saker – ett kaos som av en minnesvärd kritiker beskrevs som punkten där publikens huvuden sprängs.

Ett överskridande av kognitionens gränser som aldrig senare hörts i operahistorien, om inte kakafoni varit målet.

Det var den här experimentlustan som kulminerade i en särskild scen med rollfiguren Cherubino. Den börjar oskyldigt, och först är det enkelt för oss att föreställa oss att sopranen faktiskt är en pojke på tröskeln till vuxenlivet. Hon är klädd som en ung

man. Hon agerar med Susanna som en ung man. Hon sjunger om sin lust till kvinnor som vi föreställer oss att en ung man skulle göra. Sångaren är trovärdig. Vi tar honom, rollfiguren, som vi får honom. Men sen börjar det retsamma kompositör- och librettistparet leka med våra hjärnor. Grevinnan och Susanna klär Cherubino som en kvinna. Långsamt. En successiv förändring av hur vi uppfattar figuren. Och vad ser vi, publiken, i slutet av denna process? En kvinna klädd som en kvinna.

I många produktioner, särskilt i vår nuvarande lekfulla tid, väljer regissörer en överdrivet sexig klänning. Vi ser en sexig kvinna förkroppsligad som en väldigt kvinnlig figur, och det är bara i våra huvuden som vi kan komma ihåg att detta är en man. Vem är kvinna.

Vem är man. Vem är kvinna. Herregud, nu börjas det igen.

*Tamas David-Barrett
professor i evolutionär beteendevetenskap*

FINLAND 100 ÅR

Figaro1917 är del av det nationella programmet för att uppmärksamma att det förflutit hundra år sedan den självständiga staten Finland bildades.

Dessutom har projektet en stark åländsk prägel eftersom Ålands självstyrelse utgör en viktig del av staten Finlands tillkomst. Ålandsrörelsen bildades den 20 augusti 1917 i Finström. Vid mötet beslöt politiska representanter för den åländska befolkningen att inleda en kamp för återförening med moderlandet Sverige.

Efter flera års kamp slog Nationernas förbund år 1922 fast att Åland skulle få en vittgående autonomi och vara en del av den unga republiken Finland. Sverige accepterade beslutet och fick en roll som garant för autonomi. Nationernas förbunds beslut innebar att Ålandsöarnas demilitarisering från 1856 förstärktes och en internationell konvention om Ålandsöarnas icke-befästade trädde i kraft.

År 1917 har därför en stor folkrättslig betydelse för Ålands nuvarande politiska status som en territoriell autonomi och ett demilitariserat och neutraliserat område mitt i Östersjön.

MINNEN AV EN BADHUSTID SOM FLYTT

Det började år 1870 med att några herrar, som bodde vid Parkgatan, byggde en bro till Algrundet i Slemmern. Mariehamn hade då existerat i knappt tio år. Snart hade man röjt den snåriga ön och tre år senare byggdes ett simhus där. Ön blev populär och började kallas Lilla holmen.

Sommarfester blev vanliga och snart restes stadens första midsommarstång där. 1880 hade det lilla simhuset försetts med dusch, ångskåp och karbad. Anläggningen utannonserades i rikspressen som Mariehamns badinrättning.

Framtidsvisionen växte. Här skulle byggas en riktig badanstalt i tidens anda. Men den skrala tillgången på färskvatten var ett problem. Efter fleråriga diskussioner beslöts att badhuset skulle uppföras vid Västra hamnen

där man funnit en rik vattenåder.

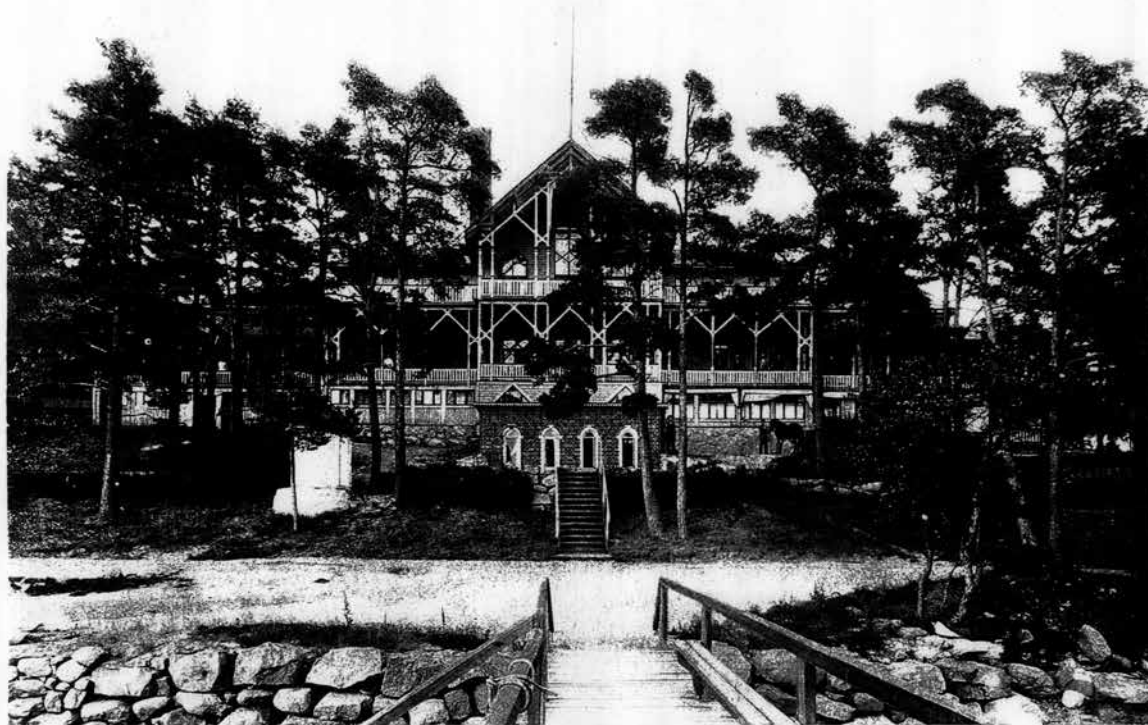
Efter flera års byggande kunde så ett jättelikt varmbadhus med en fristående restaurangbyggnad invigas sommaren 1889. Vid stranden längre norrut uppfördes ett kallbadhus. Helheten höll fullgod internationell standard. En rad läkare och andra experter betjänade gästerna. Den unge arkitekten Lars Sonck anlätades för att rita en ny och större restaurang med festsal och en läkarvilla med gymnastikrum, båda invigda 1897. Men lönsamheten var dålig.

År 1898 anställdes dr. Johannes Hoving som överläkare och nu började en kort glansperiod för anläggningen. Tioårsjubileet firades med majstång 1898. Framtidstron kröntes sommaren 1900 då det jugendinspirerade Badhotellet invigdes efter bara

några månaders intensivt byggande. Mycket i byggnaden var prefabricerat och resvirkekonstruktionen kläddes med det nya skivmaterialet cocolithe, en blandning av gips, kokosfibrer och hästtagel.

Tidningen kallade hotellet Tabernaklet i Västra hamnen. Det hela ser läckert ut som en bröllopskrokan med väggar som paraffinerat socker, taket av Choklad. Nyktert kan man konstatera att väggarna var oisolerade och huset kallt, det var helt enkelt ett vackert luftslott. Badanläggningen blev stadens stora dragplåster sommartid. I juli 1901 beundrade svenska kronprinsessan Victoria Västra hamnen från fartyget Drott.

1904 duggade konkurserna tätt. Också badhotellet gjorde konkurs och såldes till en direktör Svensson i Åbo. Hoving var inte

Mariehamn. Badhuset.
La maison de bain.

Varmbadhuset uppfört 1889 enligt Rupert Rosenbergs ritning. Rivet 1927. Foto: ÅKM.

längre chef. Året före hade han flytt ur landet till Amerika.

Första världskriget bröt ut 1914. Badhusinrättningen var öppen ännu följande säsong. Natten mot den 29 februari 1916 brann Badhotellet ner i den dittills största eldsvådan i stadens historia. Rysk militär använde hotellet som logement. Natten var kall och det eldades mer än vad ugnarna tålde. Cocolithen visade sig vara både lät-tandtänd och svårsläckt. Hästtaglet glödde länge efteråt. Krigscensur rådde. En oan-senlig notis i tidningen berättade bara att direktör Svenssons fastighet vid Hamngatan brunnit ner. Inte ett ord om militärer eller Badhotell. Från det nedbrunna hotellet flyt-tade soldaterna till varmbadhuset, som de

på kort tid förstörde invändigt. Det revs tio år senare.

Lotsålderman Johan Sjöbloms timrade hus, som var inbyggt i hotellet, blev likaså till aska. I huset växte dottern Hilda Sjö-blom-Hongell (1867–1952) upp. Hon utbildade sig i Helsingfors och blev 1893 Finlands första kvinnliga byggmästare.

Badhusepoken innebar en injektion för Mariehamn. Den ståtliga huvudesplanaden började planteras med lindar på 1890-talet och husbyggandet fick fart. Hilda Hongell kom att rita de flesta nya husen i Mariehamn under badhusepoken. Hennes första husritning för Mariehamn är från 1889 och den sista från 1912. Inalles ritade hon ca 160 byggnader. Hon fick däremot inte rita något

åt badhusbolaget, även om det fanns de som, när det begav sig, tyckte att hon nog var lika bra som Lars Sonck. Än i dag präglar hennes snickarglada byggnader flera gatuvyer och är för många själva sinnebilderna av Mariehamn.

Storbranden i det knappt 16 år gamla Badhotellet innebar det definitiva slutet på badhusepokens korta historia. Om badhustiden minner den bevarade gymnastikbyggnaden eller Doktorsvillan, som den heter i dag. Kvar är också namnet Badhusparken där midsommarfirandet fortfarande försiggår.

Simhuset på Lilla holmen togs av isen 1903 men återuppbyggdes och revs först på 1950-talet.

Folke Wickström

Minuterna före. Natten mot den 29 februari 1916 är kall. Röken stiger som pelare ur skorstenarna. En överhettad ugn antänder strax Badhotellet som brinner ner till grunden. Mimmi Zeipels lilla hus alldeles invid klarar sig mirakulöst. Förstaklassisten Paul Mörn, som är inneboende där betraktar det väldiga eldhavet på parkett. Teckning: Folke Wickström.

MARIEHAMN, ÅLAND OCH VÄRLDSKRIGET 1917

→ Underofficerare och manskap på Granboda sjöflygstation (Föglö) poserar med sina två hundar sommaren 1917. Foto: Ålands museum.

Ar 1917 hade Ålandsöarna i drygt ett-hundra år varit Rysslands yttersta utpost i norra Östersjön. Halva tiden hade öarna varit obefästa, efter att Västmakterna år 1856 krävt Ålands demilitarisering. Som ett led i den tillfälligt fredliga utvecklingen grundades Mariehamn år 1861.

I början av 1900-talet hade dock världsläget försämrats, och ett krig mot Tyskland syntes allt troligare. Det gällde därför att i snabb takt bygga upp ett nytt försvarssystem för huvudstaden Sankt Petersburg, och befästningar byggdes längs Finska viken. Den 1 augusti 1914 bröt världskriget ut, och det fanns nu en politisk möjlighet att också befästa Åland.

Under 1915 anlände de första marktrupperna och man började uppföra enkla försvarsanläggningar. För flottans behov

byggde man samtidigt upp ett system av radio- och kustbevakningsstationer runt om i skärgården, med centrum på Lotsberget i Mariehamn. Under 1916 förstärktes försvaret med ett infanteriregemente, fasta kustbatterier, fältbatterier, luftvärn, skyttegravar, bunkrar, taggtrådshinder och sjöflygstationer. Fientligheterna märktes främst i ytter-skärgården, men ibland även i Mariehamn.

En natt i juni 1916 anfölls staden av en tysk zeppelinare som fällde bomber över fartyg i Västra hamnen, varvid sju ryska matroser dödades och ett tiotal skadades. Än värre var minsprängningen av ångaren s/s Skiftet på Rödhamnsfjärden i december, med nästan 90 omkomna och endast fem överlevande.

I början av år 1917 fanns mer än 7000 ryska soldater på Åland, detta på en befolkning

på 21000 personer. Militären var inkvarterad i privata gårdar, i skolor och offentliga byggnader, och det är därför naturligt att det förekom kontakter mellan ryssar och åländska kvinnor. Särskilt intresse väckte marinens folk, med telegrafister, tekniker och andra med utbildning och belevat uppträdande. Kontakterna ledde ibland till förlovningar och giftermål, men också till ett okänt antal barn. I stort sett samtliga makar och fäder tvingades dock iväg i samband med utrymningen 1918, och försvann på okända vägar. I några fall följde även åländska fästmän med, och fick senare uppleva svåra umbäranden i Ryssland och Ukraina.

Våren 1917 blev början på revolter och oroligheter. I huvudstaden, nu omdöpt till Petrograd, inleddes Ryska revolutionen den 8 mars, och fem dagar senare tvingades kej-

→ Kommendantkansliet i Mariehamn påsken 1917. I mitten garnisonschefen, överste Georgij Davidov, med familj och närmaste officerare. Stående till höger adjutanten och tillika stadskommendanten Nikolaj von Nasvetevitj, som sägs ha gift sig med stadens vackraste flicka. Efter kriget bodde han bland annat i Paris och Mariehamn, och tjänstgjorde senare som lärare i Övertorneå i Sverige. Foto: Ålands museum.

saren Nikolaj II abdikera. Svallvågorna nådde genast Åland, där militär och ålänningar fick höra nyheten den 16 mars. Under följande dagar tågade skaror av soldater och matroser fram och tillbaka genom Mariehamn, i spetsen bars fanor och ryska flaggor och garnisonsmusiken spelade Marseljäsen. Ett särskilt soldatråd tillsattes som skulle övervaka ekonomiska, disciplinära och kulturella frågor.

I takt med att befästningarna färdigställdes ökade intresset från utländska makter. I största hemlighet knöts en grupp ålänningar till både tysk och svensk underrättelsetjänst, i syfte att spionera såväl från hemorten som under riskfyllda besök utgående från Stockholm. Kulmen nåddes i maj då en tysk ubåt landsatte två åländska agenter som med sprängladdningar skulle utföra sabotageak-

tioner mot ryska fartyg i Mariehamn, dock utan framgång. Parallellt startade även den aktivistiska Ålandsrörelsen, vars främsta mål blev att försöka återförena Åland med Sverige. Även denna verksamhet omgavs med stor sekretess, men hade nära kontakter till militära och politiska kretsar i Stockholm som likaså arbetade för att återfå Åland.

Senhösten 1917 blossade oroligheterna i Petrograd upp på nytt. Natten mot den 7 november (25 oktober enligt rysk kalender) stormades Vinterpalatset och den provisoriska regeringen störtades, varpå bolsjevikerna tog makten över Ryssland. Kaoset påverkade även Åland där trupperna utsattes för omfattande bolsjevikisk agitation. Soldatrådet ombildades till Revolutionära verkställande kommittén, och officerskåren avsattes. Trots goda avsikter blev följderna

upplöst disciplin och tilltagande kriminalitet, vilket drabbade civilsamhället i form av stölder och våldsbrott, liksom enstaka döds-skjutningar och rena mord.

Efter Finlands självständighet i december 1917 började trupperna på Åland evakueras, men ännu i februari 1918 finns närmare 2000 man kvar. I samma skede nåddes Åland även av svallvågorna från inbördeskriget på fastlandet, och vissa ryska enheter deltog i eldstrider mellan finska vita och röda frikårer som anlant från Åbo. Oroligheterna stoppades när reguljära svenska trupper anlände till Åland i slutet av februari, och de sista ryssarna fördes bort när motsvarande tyska trupper anlände några veckor senare.

Därmed var den ryska perioden i Ålands historia definitivt till ända.

Kenneth Gustavsson

Philip Björkqvist har examen från Operahögskolan i Stockholm. Dessförinnan studerade han vid musikhögskolan i Hannover. Han har tilldelats stipendier från Anders Walls stiftelse, Kungliga musikaliska akademien, Studienstiftung des Deutschen Volkes, Yehudi Menuhin-stiftelsen.

Jenny Carlstedt, åländsk mezzosopran, studerade vid Sibelius-Akademien och Guildhall School of Musik and Drama London. Hon var fast anställd som solist vid operan i Frankfurt 2002-2016. Hon har gästspelat vid operahus runt om i Europa, samt med symfoniorkestrar både i USA och Asien.

Frida Johansson, åländsk sopran som utbildat sig på Operahögskolan i Stockholm och har fått bl.a Anders Wall-stipendiet. Hon har sjungit på scener som Kungliga Operan och Den Norske Opera. I vår gör hon rollen som Amor i Norrlandsoperans Orpheus & Euridike.

Carl-Fredrik Tohver, tenor, är utbildad vid Operahögskolan i Stockholm och under studietideten mottog han bland annat Anders Walls stipendium och Uno Stjernqvists stipendium från Kungliga Operan i Stockholm.

Sergey Romanov tog examen från Rimsky-Korsakovkonservatoriet i St Petersburg år 2000. Han har turnerat med Mariinsky Opera Company till olika städer i Ryssland och till Finland, Spanien, Storbritannien, Sverige och Japan och är solist på Mariinsky Opera Company sedan år 2008.

Niklas Spångberg avlade sina sångstudier vid Sibelius-Akademien. Basbarytonen Niklas Spångberg har en bred erfarenhet av opera och som solist såväl i Finland som utomlands. Under säsongen 2017 har Spångberg sjungit i Mannerheimoperan på Musikfestivalen i Ilmajoki och Kullervos Unto vid Operafestivalen i Nyslott.

Therese Karlsson, sopran, är utbildad vid Kungliga Musikhögskolan samt Operastudio 67 i Stockholm. Åren 2016-17 sjöng hon "Röstriter" av Fredrik Hedelin, "Drottning Kristinas irrfärder" och medverkade i operan Magnus-Maria på Stadsteatern Stockholm och National Operan i Helsingfors samt gav ut skivan Folkton.

Elina Granlund har studerat sång för Catherine Frisk-Grönberg vid Ålands Musikinstitut. Efter det utbildade hon sig på solistlinjen vid Kungliga musikhögskolan i Stockholm. Till hösten gör hon rollen som Oberto i Händels opera "Alcina" på Vasa Stadshus med Vasa Stadsorkester.

Felicia Gyllenstig Serrao är utbildad på Balett-Akademien, Vadstena fhs, OperaStudio 67, OperaAkademiet och OPERALABB. Hon har medverkat i flera uppsättningar och konserter i Norden, bl.a som Pernille i Maskarade på Det Kongelige i Kph. Felicia är utvald till Britten-Pears Young Artist 2017 på Aldeburgh festival, England.

Laura Ruohonen är av Finlands främsta dramatiker och regissörer. Hennes dramer har översatts till närmare 30 språk och spelats på fem kontinenter. Hon är även känd som regissör och poet och för sina prisbelönta tv- och filmmanus samt sångtexter. Professor i dramaturgi 2008-2013 vid Teaterhögskolan i H:fors. Husdramatiker på Finlands Nationalteater. Pro Finlandia 2010.

Anna-Maria Helsing har efter sin A-examen från Sibelius-Akademiens kapellmästarklass under ledning av prof. Leif Segerstam gjort sig känd främst som dirigent. Hon har jobbat med de flesta stora orkestrar i Finland och Sverige och dirigerar både symfoniorkesterkonserter och operor runt om i Norden och Europa

Katarina Gäddnäs är författare och kulturjournalist. Född och uppvuxen på Åland. Hon har tidigare bland annat skrivit librettot för operan Magnus-Maria.

Raija Malka är bildkonstnär. Hon har studerat i Helsingfors och Paris. Hon bor och arbetar nu i Lisabon. Hon håller regelbundna privatutställningar i Finland och utomlands. Hon har arbetat med teater- och operascenografi vid Finlands nationalopera och Stadsteater. Hon är eftertraktad som lärare vid Aalto universitetet.

Veronika Lindberg har studerat dans i Berlin och Amsterdam och fick sin magisterexamen i koreografi från Konstuniversitetets Teaterhögskola i Helsingfors våren 2016. Hon har arbetat med teater, musikal och dans i Sverige och Finland. Hon bor för tillfället i Stockholm.

Jarkko Forsman är ljusdesigner som motiveras av att undersöka ljusets väsen och hitta dess form, intensitet, rörelse och rytm. Ljus är känsla. Med ljus kan man göra det osynliga synligt också på ett abstrakt sätt. Ljuset i sig kan skapa erfarenhet. Ljus är konst.

Riikka Virtanen tog sin maskörexamen vid London College of Fashion för över 30 år sedan. Sedan dess har hon arbetat som frilansmaskör i olika film- och teaterprojekt. Hon har vunnit Jussi-priset en gång och blivit nominerad tre gånger.

Maria Antman är utbildad teaterscenograf och grafisk formgivare. Hon har gjort scenografin till ett 70-tal pjäser, allt från monolog till musikal och opera. Maria är bosatt i Mariehamn med både Åland och fastlandet som arbetsfält.

Dmitry Tyapkin är ryskfödd konsertpianist bosatt i Stockholm. Han studerade på Rimsky-Korsakov Musikhögskola i Sankt Petersburg, Kungl. Musikhögskolan samt Operahögskolan i Stockholm. Som operarepetitör jobbar han på Kungliga Operan, Drottningholms Slottsteater, NorrlandsOperan, Folkoperan, Vadstena Akademien och Läckö Slottsopera.

Sara Kemetter är utbildad klasslärare med specialisering i musik vid Helsingfors universitet. Sedan ung ålder har hon sjungit i berömda körer bla Tapiolan kuoro samt studerat solosång på högre nivå. Hon har även deltagit i masterclasses i kördirigering och körsång. Hon är musikalisk ledare för damensemblen Flera Röster.

Barbro Sundback är fritidspolitiker i stadsfullmäktige samt ordförande för kultur- och fritidsnämnden i Mariehamn. Musikälskare av stora mått. Ordförande i Kulturföreningen Katrina och initiativtagare till och ansvarig producent för projektet Figaro1917.

Bli en del av lösningen -Ta ställning med ett miljösmart kort

- Ålandsbankens Östersjökort är tillverkat av bionedbrytbart material
- Kortet är kopplat till ett världsunikt index för miljöpåverkan, Åland Index
- Med hjälp av Östersjökortet kan du följa miljöpåverkan av dina inköp

*Samtalsavgift 8,35 cent/samtal + 16,69 cent/minut (moms 24%). Samtalen bandas.

Är du intresserad av Östersjökortet?

Vi berättar gärna mera för dig om Östersjökortet och hur du kan beställa det. Du når oss per telefon, växel 0204 29 011* eller på www.balticseaproject.org

GRATTIS FINLAND!

Finland fyller 100 år och Paf är med och firar. Paf föddes för **50 år** sedan och har genom åren delat ut **300 miljoner euro till samhällsnyttiga ändamål** på Åland.

Figaro 1917 är ett fantastiskt exempel på vad som går att åstadkomma i ett litet samhälle där föreningslivet blomstrar.

*Suomi
Finland*
100

Perfekt läge

Ordna nästa möte mitt i Norden!

Alandica – en modern, funktionell konferensanläggning
i Mariehamn, vid stranden av Östra hamnen.

Dagskonferenspaket från 43,50€/person

info@alandica.ax, www.alandica.ax, tel +358 18 24570,
Strandgatan 33, AX-22100 Mariehamn, Åland Finland

MÖTE

SALT

KONSTHANTVERK

Sjökvarteret Mariehamn www.salt.ax

DinTaxi

+358 (0)18 32720

8 personer, handkiappanpassad

Kvarter

restaurang • vinbar • lounge

Norragatan 8–10 • 018 15 555 • www.kvarter5.ax

Dr. Hauschka

B § B

**JURISTBYRÅ
BJÖRKQVIST & BJÖRKQVIST
AB**

Torgg. 10, Mariehamn
Tel. 24 140, fax 24 149

[www.aland.com/se/
bjorkqvist&bjorkqvist](http://www.aland.com/se/bjorkqvist&bjorkqvist)

Res med M/S Eckerö!

TREVLIGASTE VÄGEN TILL SVERIGE

M/S Eckerö tar dig till Sverige på två trevliga timmar. Ombord äter du gott i våra **trivsamma restauranger**, och handlar förmånligt i vår stora och välsorterade **taxfreebutik**. I **Klubb Kuling** underhåller vi dig alla dagar, året om. Turlista och närmare info om resan finns på www.eckerolinjen.ax

ECKERÖ **LINJEN**

Bokning tel. 28 000, 28 300. www.eckerolinjen.ax

**Sjökvarteret i Mariehamn
Öppet alla dagar 11–21**

**Tryggaste gästen
på festen – den som
tecknat försäkringar
hos oss.**

Ömsen
FÖRSÄKRINGAR

MORE THAN
FOUR
REASONS

Stans coolaste uteservering

ARKIPELAG
GARDEN

www.hotellarkipelag.ax
Strandgatan 35, Mariehamn,
+358(0)18 24020

Figaro1917

Programhäfte

© Kulturföreningen Katrina 2017

Tryck: Fram i Vasa 2017

Kulturföreningen Katrina r.f.

Norra Esplanadgatan 5

AX-22100 Mariehamn

Tfn +358 40 1649310

info@katrina.ax

www.katrina.ax

Kulturföreningen Katrina

TACK!

Vi tackar alla våra bidragsgivare, sponsorer och samarbetspartners. Ålands landskapsregering, Ålands kulturdelegation, Mariehamns stad, Svenska kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet, Kulturfonden för Sverige–Finland, Suomen Kulttuurirahasto, Nordens institut på Åland, Otto A Malms donationsfond, Fredrik Pacius minnesfond vid Svenska litteratursällskapet i Finland, Ålands penningautomatförening, William Thurings stiftelse, Stiftelsen Emelie och Rudolf Gesellius fond, Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse, Ålandsbanken, Ålands Ömsesidiga försäkringsbolag, Viking line, Varuboden, Subsea Åland, Alandia kultur&kongress, Hotell Arkipelag, Ålands musikinstitut, Mariehamns församling, Rebeckalägret nr 6 Maria nycklar, Förbundet Ålands sjödagar, Orkla Confectionare & Snacks, Finland100 kommittén, åländska medier, frivilligarbetare, lägenhetsuthyrare samt privatpersoner som generöst bidragit till förverkligandet av Figaro1917.

Ett stort tack också till alla artister och övriga medverkande som med ett outtröttligt engagemang och osjälviskt arbete ansträngt sig till det ytterst för att förverkliga projektet Figaro1917 som en del i firandet av Finlands självständighets och Ålandsrörelsens hundraårsminne.

KULTURFÖRENINGEN KATRINA arrangerar konserter och andra musikevenemang. Föreningen inledde sin verksamhet år 2000 med att sätta upp musikteatern Katrina. Kulturföreningen vill främja professionalismen i det åländska musiklivet. För att nå detta höga ideal ordnar föreningen hellre färre än flera konserter. Kulturföreningen Katrina och Katrina kammarmusik har fått sitt namn efter Sally Salminens roman om Katrina.

